

Paragraaf 7.1 Wie is toch die overheid?

Overheid

- Rijk = beslist op landelijk niveau
- Provincie = beslist op provinciaal niveau
- Gemeente = beslist op gemeentelijk niveau

Internet verwijzing:
www.overheid.nl

Sectoren = aanbieden van goederen en diensten (producten)

- Particuliere sector = bedrijven die hun producten aanbieden met als doel om winst te maken
- Collectieve sector = overheid en de instellingen van sociale zekerheid met als doel het algemeen nut te dienen

Privatiseren = een bedrijf dat overstapt van de collectieve sector naar de particuliere sector, omdat de overheid vindt dat deze diensten niet meer tot haar taken behoort (NS & KPN/Post NL)

Nationaliseren = een bedrijf dat overstapt van de particuliere sector naar de collectieve sector, omdat de overheid vindt dat deze diensten tot haar taken behoort (tijdelijk ING & ABN AMRO)

Uitbesteden = de overheid schakelt voor bepaalde taken particuliere bedrijven in, omdat zij dit efficiënter (beter en goedkoper) kunnen (openbaar vervoer & ophalen van vuilnis)

UWV = een instelling van de overheid waar werkzoekende zich kunnen inschrijven

- Helpt met het vinden van een baan
- Beoordeelt of werklozen recht hebben op een uitkering

Accijnzen = een extra belasting op producten geheven door de overheid, waardoor producten duurder worden voor de consument en consumptie wordt afgeremd

- Alcohol
- Tabak
- Brandstof

Internet verwijzing:
www.belastingdienst.nl

Subsidies = een financiële bijdrage door de overheid, waardoor producten goedkoper worden voor de consument en een consument gestimuleerd wordt deze producten te kopen (isolatie & zonnepanelen)

Paragraaf 7.2 Wat doet de overheid voor ons?

Verzorgingsstaat = de overheid garandeert voor ieder inwoner:

- Bestaansminimum
- Gezondheidszorg
- Huisvesting
- Onderwijs

Sociale zekerheid = de wetten die recht geven op een inkomen dat voldoende is om van te kunnen leven en op de nodige zorg bij ziekte

Sociaal minimum = een door de overheid vastgesteld bedrag dat je nodig hebt om van de kunnen leven (bestaansminimum)

Sociale zekerheid stelsel

- Sociale voorzieningen
 - Voor wie = alle inwoners
 - Voorbeelden
 - WWB = Wet Werk en Bijstand, bijstandsuitkering
 - AKW = Algemene Kinderbijslagwet
 - Wajong = Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
 - Financiering = wordt betaald uit belastinggeld
- Volksverzekeringen
 - Voor wie = alle inwoners
 - Voorbeelden
 - AOW = Algemene Ouderdomswet
 - ANW = Algemene Nabestaandewet
 - Financiering = premie wordt betaald door mensen met een inkomen
- Werknemersverzekeringen
 - Voor wie = (oud)werknemers
 - Voorbeelden
 - WW = Werkloosheidswet
 - WIA = Wet Inkomen naar Arbeidsvermogen
 - Financiering = premie wordt betaald door mensen met een inkomen

Verzekeringen / uitkeringen

WWB = geeft je recht op een uitkering als je onvoldoende inkomen hebt

AKW = geeft je recht op een uitkering als je kinderen hebt onder de 18 jaar

Wajong = geeft je recht op een uitkering als je op jonge leeftijd arbeidsongeschikt raakt

AOW = geeft je recht op een uitkering als je de pensioengerechtigde leeftijd bereikt

ANW = geeft je recht op een uitkering bij het overlijden van de kostwinnaar

WW = geeft je recht op een uitkering als je wordt ontslagen zonder eigen toedoen

WIA = geeft je recht op een uitkering als je (gedeeltelijke) arbeidsongeschikt raakt

Paragraaf 7.3 Wat geeft de overheid uit?

Prinsjesdag = elke derde dinsdag van september waarop de minister van Financiën de rijksbegroting en de miljoenennota presenteert

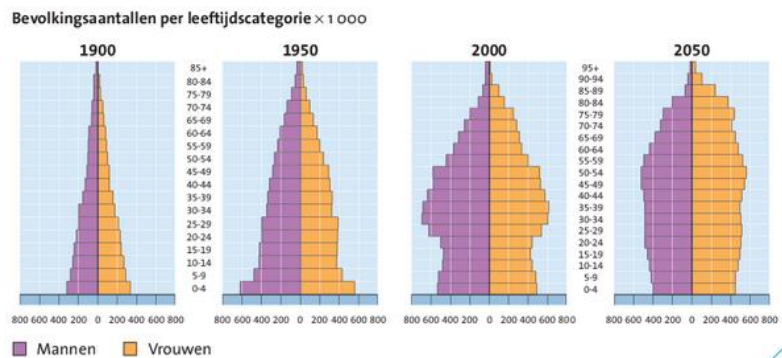
Rijksbegroting = een overzicht van alle inkomsten en uitgaven van de overheid in één jaar

- Tekort = de overheid heeft meer uitgaven dan inkomsten in een jaar → staatsschuld neemt toe
- Overschot = de overheid heeft meer inkomsten dan uitgaven in een jaar → staatsschuld neemt af

Miljoenennota = een toelichting (uitleg) op de rijksbegroting

Staatsschuld = het totaal aan leningen van de overheid op een bepaald moment

Vergrijzing = als het aandeel van ouderen in de bevolking stijgt. Dit heeft gevolgen voor de inkomsten en uitgaven van de overheid

Paragraaf 7.4 Hoe komt de overheid aan geld?

Overheid inkomsten

- Belastingen = een verplichte bijdrage die de burgers en bedrijven aan de overheid betalen
- Niet-belastingontvangsten
 - Aardgasbaten
 - Winsten staatsbedrijven
 - Boetes
 - Etc.

Belastingen

- Directe belastingen = belasting die je direct aan de belastingdienst betaald over
 - Inkomen = loonbelasting / inkomstenbelasting
 - Winst = inkomstenbelasting / vennootschapsbelasting
 - Vermogen = vermogensbelasting
- Indirecte belastingen = belasting die je via de producent aan de belastingdienst betaald over (kostprijsverhogende belasting)
 - Producten = btw / accijnzen

Inkomstenbelasting = belasting die je betaalt over je inkomen

- Loonbelasting (Box 1) = belasting die over je loon of winst geheven wordt en die je werkgever afdraagt aan de belastingdienst
- Vermogensbelasting (Box 3) = belasting die over je rente, huur of pacht geheven wordt

Draagkrachtbeginsel = er wordt betaald naar verhouding van het inkomen en de persoonlijke situatie

Progressief tarief = het belastingpercentage wordt hoger naarmate het inkomen toeneemt

Inkomensverschillen = het verschil tussen rijk en arm

- Nivellering = inkomensverschillen worden in verhouding kleiner
- Denivellering = inkomensverschillen worden in verhouding groter

Vennootschapsbelasting = belasting die grote bedrijven (BV & NV) moeten betalen over de winst